

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIII, broj 48

29. studenoga 2018.

cijena 200 Ft

Savjet Vlade RH za Hrvate izvan RH

3. stranica

Gradišćanski Hrvati u Vukovaru

9. stranica

Starinsko proštenje

12. stranica

Komentar

Neopisivo

Na Hrvatskome državnom danu već se godinama dodjeljuju priznanja osobama ili udrugama koje su sa svojom djelatnošću pridonijele uzdizanju i razvoju hrvatske zajednice u Mađarskoj na raznim poljima (društvenom, prosvjetnom, kulturnom, vjerskom). Zapravo, to su najveća priznanja same hrvatske zajednice u Mađarskoj, naime utemeljili su ih i dodjeljuju njezine dvije najveće organizacije: Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj. Svake se godine nađu osobe ili udruge čiji rad cijeni zajednica, odaje joj poštovanje za mar i zalaganje. Nedvojbeno, čovjek je od malih nogu željan pohvala jer mu je potrebna povratna informacija. Je li ono što radi srcem, dobro je i za druge osobe ili zajednice? Civilna sfera zapravo funkcionira na taj način, pojedinci se zbog svojega zajedničkog zadovoljstva udruže u zajednicu radi zajedničkog zadovoljstva, ali često pojedinac u volji da ta zajednica napreduje, da bude još više zadovoljna, tj. njezini pripadnici, ulaže više truda i napora nego što je u početku zamislio. Takvi pojedinci svoje opće zadovoljstvo zajednice stave ispred vlastitoga i time usrećuju veći broj ljudi. Mnogoput je uočljiviji rad osoba koje su na raznim položajima, jer one zastupaju veći broj ljudi i njihova se imena često spominju u javnosti, ali iza njih je mnoštvo ljudi koji također rade u pozadini, čija djelatnost nije toliko uočljiva. Mislim da se ni oni ne smiju zaboraviti. Osim toga treba uvažiti i razne okolnosti i uvjete djelovanja. Mnogi pojedinci ili zajednice imaju teške uvjete za rad i kod njih i najmanji napredak iziskuje goleme napore. Zbog toga mi je vrlo drago kada se vrednuje i priznaje rad i takvih malih društava kao što je petripski pjevački zbor, koji djeluje u jednome malom mjestu sa svega 330 stanovnika, u kojem već više od 40 godina nema škole, deset godina nema dječjeg vrtića, obrazovanje mladih nanovo je osigurano u mađarskoj ustanovi, s hrvatskim naseljima povezani su tek vrlo uskom sporednom cestom. Onima koji žive u naseljima s hrvatskim ustanovama nezamislivo je koliko jedna takva mala zajednica treba raditi na tome da se u mjestu očuva hrvatska kultura, a donekle i materinski jezik. To malo društvo iznimno je zahvalno na tome priznanju, a radost koju su doživjeli na prekrasnoj svečanosti za njih je neopisiva: „To je ne moći reći kak so nas zabrali, samo so nam soze išle.“

Beta

Glasnikov tjedan

Kada je u kasno ljeto 1988. godine utemeljeno Folklorno društvo Tanac, mnogi nisu vjerovali u njegovu dugovječnost. Ali društvo čine članovi, i naravno voditelj koji zna i može ih oduhoviti. A onaj tko je jednom zavolio Tanac, voljet će ga do kraja života on i njegova djeca. Bar tako izgleda danas nakon trideset godina. Svečani program u povodu 30. obljetnice KUD-a Tanac okupio je u Pečuškome nacionalnom kazalištu njegove poklonike i ljubitelje hrvatskog folklor. Plesači će zasigurno ovu nezaboravnu večer i dane proba koji su joj prethodili još dugo spominjati i govoriti o njoj, a nama gledateljima pruženo je veselje i radost gledajući Tanacove plesače koji su s neizmjenom energijom otplesali ono što im je Joži dao u zadatak. Dvije predstave, od četiri poslijepodne do jedanaest uvečer plesali su Tanacovi plesači pred prepunom dvoranom Pečuškoga nacionalnog kazališta. Rasprodanom dvoranom. To može danas učiniti tek Tanac. Snažni su bili u sceni otvaranja programa s pjesmom Lepi Ivo krešu kreše i podravskim igrama. Pozvali su i goste i prijatelje, folklorni ansambl iz Slavnskoga Broda, plesače iz Tavankuta, Orkestar Vujičić, Márta Sebestyén, svirača je bilo iz svih trideset godina onih koji su pratili Plesnu skupinu Tanac. Plesali su se plesovi podravskih, bunjevačkih, šokačkih i bošnjačkih

kih Hrvata. Plesao je Tanac i makedonske igre, gorjanske ljelje, slavonske igre, splitske plesove, i splet srpskih plesova pod nazivom Od Timiša do Mureša – u Bartókovu čast. Plesali su i najmlađi, djeca skupine „Pačići“.

Kolo. Najbolji je Tanac u kolu. „Svirajući, svirajte nam Tanac.“ Moćan je Tanac u kolu jer pokazuje kako kolo može biti usklađeno, kada svatko zna svoje mjesto u njemu i kada su svi koraci ujednačeni. Kada u tom kolu svi daju maksimum od sebe. Tanac su činili i čine osobe iz Pečuha, te iz hrvatskih obitelji pečuške okolice. Oni su sa sobom u Tanac donijeli nošnju iz obiteljskih ormara, a i sam

„Moćan je Tanac u kolu jer pokazuje kako kolo može biti usklađeno, kada svatko zna svoje mjesto u njemu i kada su svi koraci ujednačeni.“

Ansambl ima vrijedne primjerke. Ljubav prema plesu i priči, znanje hrvatskoga jezika doneseno je iz obiteljskog doma. Bilo je i ima u Tanacu i Mađara, ali je njihova brojka zanemariva. Još i danas. A Joži, kako sam reče u jednom intervjuu, po jednoj je baki Hrvat. I naučio je hrvatski jezik. Divaniti, pa i na pozornici s naglaskom od kojega bi se mogli posramiti i neki „profesionalci“. Uspjehu je tije-

kom proteklih trideset godina zasigurno pridonio i izvrsni prateći orkestar.

Kažu mi kako zadnja scena svečanoga nastupa nije bila unaprijed koreografirana. Bila je izvrsna. Svi u polukrugu oko stola na kojem pleše njihov umjetnički voditelj. I fotografija za uspomenu! A na njoj oni koji su počeli plesati prije trideset godina, prije dvadeset, petnaest, deset, pet, i djeca... Treba zadržati i oblikovati ovo kolo po svaku cijenu je ono jedno od najljepših kola kod Hrvata u Mađarskoj danas. Neka ostane hrvatsko!

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Zasjedao Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Druga sjednica Drugog saziva Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske održana je u Šibeniku 10. i 11. studenoga. Utvrđeni prioriteti za 2019., razgovaralo se o Zakonu o državljanstvu, a državni je tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas naglasio da će brojni projekti o kojima je bilo riječi na skupu pomoći u povezivanju globalne hrvatske obitelji diljem svijeta te da vidi mnogo razloga za optimizam, prenosi Hina. Savjet Vlade Re-

Foto: HINA

publike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske Vladino je savjetodavno tijelo koje pruža pomoć Vladi u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske, a sastaje se najmanje jednom godišnje u Republici Hrvatskoj i raspravlja o provedbi Strategije i Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te drugim pitanjima od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Članovi drugog saziva Savjeta Vlade Republike Hrvatske imenovani su u rujnu 2017. godine na prijedlog hrvatskih zajednica iz država iz kojih dolaze, na mandat od četiri godine, a uz njih članovi Savjeta po položaju, njih 27, jesu i predstavnici državnih tijela i ustanova u Republici Hrvatskoj. Članovi su Savjeta predstavnici Hrvata iz Bosne i Hercegovine, njih devet, predstavnici hrvatske manjine iz 12 država, njih sedamnaest, predstavnici hrvatskoga iseljeničtva, njih 29. Hrvate iz Mađarske u Savjetu zastupaju Ivan Gugan i Franjo Pajrić.

Ovogodišnja sjednica Savjeta započela je uvodnim obraćanjem državnog tajnika Zvonka Milasa i predsjednika Savjeta Ivana Grbešića. Na sjednici su izložene teme koje se odnose na aktualne normativne aktivnosti, gospodarstvo, investicije i konkurentnost, prekograničnu suradnju i međunarodni kanal javne televizije, iskustvu Vukovarsko-srijemske županije u prekograničnoj suradnji, poslovanju Podravke na internacionalnim tržištima na primjeru tržišta Australije, pokušalo se odgovoriti na pitanje zašto investirati u Hrvatsku. Na sjednici je predstavljen projekt Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i aktivnosti vezane uz unapređenje Strategije o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te su svoja izlaganja održali i četiri potpredsjednika Savjeta, među njima i Ivana Gugana, potpredsjednika grupacije predstavnika hrvatskih manjina u Europi, kojih u Savjetu ima sedamnaestero.

Predsjednik Vladina Savjeta za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivan Grbešić ocijenio je na početku dvodnevne sjednice da Hrvati izvan Hrvatske imaju razloga za optimizam jer se nakon 20 godina raznih obećanja vide pozitivni pomaci, a potpredsjednica Vlade Marija Pejčinović Burić istaknula je da ova vlada od početka mandata nastoji unaprijediti suradnju i povezivanje domovinske i iseljene Hrvatske. Sjednici, uz potpredsjednicu Pejčinović Burić, pribivala je i ministrica kulture Nina Obuljen

Koržinek. „U državama u kojima živimo, naučili smo raspravljati argumentirano i uvažavati tuđa mišljenja koja nekada ne dijelimo, ali to je jedini način stvaranja zajedništva i boljitka, zbog čega smo svi danas ovdje. Hoćemo li biti uspješni, ovisi o tome hoćemo li znati komunicirati“, zaključio je Grbešić, te zaključio na kraju sjednice da je postignut dijalog.

Državni je tajnik Milas ocijenio važnim što se na skupu razgovaralo otvoreno, prijateljski i partnerski, uz povjerenje, angažirano za zajednički cilj. Istaknuo je nekoliko važnih projekata u 2019. godini, tako projekt Domovina koji kreće u srpnju 2019., a nastavlja se i projekt Korijeni, što će sve dovesti do uvezivanja globalne hrvatske obitelji diljem svijeta. Radi se o projektima u kojima će sudjelovati Savjet i Središnji državni ured, saborski zastupnici, resorna ministarstva i drugi.

Milas se osvrnuo i na opće trendove koji zatiru vrijednosti nacionalne samobitnosti, na to što pojedinci nerijetko žele zasjeniti zajednicu i činjenicu da čovjek danas nema vremena za sebe, a kamoli za zajednicu. No dodao je kako vjeruje da imamo razloga za optimizam.

Ivan Gugan, jedan od četiri dopredsjednika Savjeta (grupacije koju čini 17 predstavnika autohtonih manjinskih zajednica iz 12 europskih država), za Hrvatski glasnik reče da se vide pomaci na poštovanju prijedloga člana Savjeta glede izmjena Zakona o državljanstvu koje će biti usvojene iduće godine. To su ubrzanje postupka stjecanja hrvatskoga državljanstva koji ne bi smio trajati dulje od šest mjeseci, pojednostavljivanje postupka dokazivanja pripadnosti hrvatskom narodu, uvođenje mogućnost da ako roditelji traže državljanstvo za sebe, u isto vrijeme mogu tražiti i državljanstvo za svoju djecu, temeljem papira za roditelje i još neke pogodnosti. Predstavnici hrvatske manjine u Europi (gdje spadaju i Hrvati u Mađarskoj) posebno su istaknuli tri zahtjeva: da se Hrvatska, kao članica Europske unije, više založi za provedbu međudržavnih sporazuma o zaštiti manjina, posebno u Srbiji, da predstavnici Hrvatske kada posjećuju države u kojima žive manjine, obvezno saobraćaju i sa sobom vode i predstavnike domaćih Hrvata te da javnost u Hrvatskoj bude više informirana o Hrvatima izvan Hrvatske, kroz informiranje i nastavne programe u Hrvatskoj.

Pripremila: Branka Pavić Blažetin

Redovita skupština i javna tribina Hrvatske državne samouprave

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu, za 27. listopada u budimpeštanskom Uredu sazvana je redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave, ujedno i godišnja javna tribina. Budući da je sjednici pribivalo 18, uz 5 nenazočnih zastupnika, utvrđen je kvorum. Skupština je jednoglasno prihvatila pismeno predloženi dnevni red, uz usmenu dopunu Franje Pajrića da se u okviru dnevnice točke Plana rada HDS-a za 2019. godinu uvrsti Prijedlog organiziranja susreta kreativnih ljudi 2019. godine, koji je ove godine prvi put održan u Koljnofu. Dodajmo da su prije zasjedanja održane i sjednice svih skupštinskih odbora.

Izvešća predsjednika

Skupština, uz usmenu dopunu predsjednika, jednoglasno je prihvatila Izvešće predsjednika o radu između dvaju zasjedanja Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, te izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Kako uz ostalo reče predsjednik Gugan, preuzimanje Hrvatskog kazališta u tijeku je, ali Ugovor o predaji nekretnine na korištenje još nije potpisan zbog tri postavljena pitanja koja su iznijeli pečuškomu gradonačelniku: kao prvo plaća li se porez na zgradu, kao drugo pitanje inventara, a kao treće tko snosi troškove popravka već nastalih kvarova u novoj zgradi. Premda su dobili pojašnjenja da se porez ne plaća, inventar će se napraviti, a troškove nastalih kvarova snosi izvođač, još nije stiglo ništa stavljeno na papir. Obavijestio je članove Skupštine i o pokretanju projekta Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za uspostavu Registra hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske kojim se promiče umrežavanje Hrvata, kako osoba tako i društava diljem svijeta te njihovo povezivanje s domovinom. Nadalje, izvijestio je nazočne i o raspisanim natječajima za narodnosti koje je preuzeo Fond „Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.“, a otvoren je do 26. studenoga.

O Programu stipendiranja narodnosnih odgojitelja i odgojitelja

Nakon primjedbe Franje Pajrića zašto od pripadnika hrvatske zajednice u Mađarskoj ima samo jedan stipendist, razvila se podulja rasprava. Kako je uz ostalo naglasio predsjednik Gugan, stipendiranje je pokrenuto na poticaj Parlamentarnog odbora narodnosti odnosno zastupnika njemačke narodnosti, u sugla-

Glasovanje na HDS-ovoj skupštini

snosti s državnim samoupravama, a predviđa se da će se dogodine proširiti na učitelje, odnosno učiteljice. Predsjednik Ivan Gugan i parlamentarni zastupnik Jozo Solga pojasnili su da je od Hrvata samo jedan student upisan na odgojiteljski smjer za tekuću školsku godinu, nakon čega je Skupština jednoglasno prihvatila Program stipendiranja narodnosnih odgojitelja odnosno odgojitelja.

Izmjene i dopune Proračuna za 2018. godinu

Jednoglasno su prihvaćene Izmjene i dopune Proračuna HDS-a, ureda i ustanova za 2018. godinu. Odgovorna Kristina Kraner između ostalog obavijestila je Skupštinu da su izmjene prihoda i rashoda potrebne zbog potpore Republike Hrvatske za projekte: Leksikon, Dan hrvatskoga školstva i organiziranje jezičnih kampova, nadalje zbog pregrupiranja među glavnim stavkama unutar proračuna državne samouprave i ustanova, te zbog povećanih prihoda ustanova, unijskih potpora, potpora za plaće, te raznih potpora za djelovanje. Prema tome izmjene Proračuna za 2018. godine prihvaćene su s jednakim prihodima i rashodima u iznosu od 1 678 385 647 forinta.

Prihvaćen Plan rada za 2019. godinu

Prema pismenom prijedlogu, uz dopunu Franje Pajrića, Skupština je jednoglasno prihvatila Plan rada HDS-a za 2019. godinu kojim su predviđene već tradicionalne priredbe u organizaciji Hrvatske državne samouprave i njezinih ustanova. Posrijedi su školske, kulturne, športske i vjerske priredbe, a od sveukupno 19 priredaba neke organiziraju već desetak, druge tek nekoliko godina, ali bit će novih sadržaja.

Bez rasprave Skupština je jednoglasno usvojila odluku o Planu unutarnjeg nadzora za 2019. godinu.

Odluka o utemeljenju samostalne ustanove u Sambotelu

U raspravi o utemeljenju samostalnoga školskog središta u Sambotelu, predsjednik Ivan Gugan uz ostalo reče: kada je usvojena odluka o utemeljenju obrazovnog središta, dogovoreno je da će privremeno raditi kao područna škola Hrvatskog obrazovnog središta Miroslava Krležu u Pečuhu, a bude li odgovarajućeg zanimanja, onda će se utemeljiti samostalna ustanova. – Mislim da je došlo vrijeme da se to uradi. – reče predsjednik Gugan, izražavajući mišljenje da ima mnogo djece i u vrtiću, i u prvom, i u drugom razredu osnovne škole. S druge strane to je

Nazočnima se obratio i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

velika brojka kojom se na dosadašnji način više ne može raditi. S treće strane postoji odluka o obnovi školske zgrade u koju će se preseliti ustanova, što je u tijeku, a radovi bi mogli početi već za nekoliko dana. Sve narečeno ide u prilog tomu da se utemelji samostalna ustanova s time da se donese odluka o tome i o pokretanju procedure. Vjerojatno bi se na sljedećoj sjednici Skupštine proglasovala osoba koja će to provesti, a cilj je da se od iduće školske godine pokrene rad samostalne ustanove. Potaknuto je i pitanje naziva buduće samostalne ustanove, pri čemu su građićanski zastupnici predložili da nosi ime Ivana Mažuranića.

Odluka o utemeljenju Zavoda za odgoj i obrazovanje

Na temelju rasprave i zaključaka dvaju foruma, koje je iznio predsjednik Ivan Gugan, a nakon kraće rasprave u kojoj je svoje viđenje iznio i Silvestar Balić, Skupština je jednoglasno prihvatila da se utemelji Zavod za odgoj i obrazovanje Hrvata u Mađarskoj koji će ubuduće usklađivati rad na poboljšanju odgoja i nastave hrvatskoga jezika od vrtića do visoke škole i fakulteta.

Raspisan natječaj za ravnatelja KPCO

Pošto se dosadašnji ravnatelj Zoltán Vízvári odrekao dužnosti, Skupština je nakon kraće rasprave usvojila odluku o raspisivanju natječaja za popunu radnoga mjesta ravnatelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj. Na primjedbu Franje Pajrića što radi ova ustanova odnosno njezin ravnatelj, prijašnji voditelj Ureda, danas parlamentarni glasnogovornik Hrvata Jozo Solga pojasnio je da je središte ustanove u Budim-

Sjednici je pribivalo 18 od 23 zastupnika HDS-ove Skupštine.

pešti, a u Vlačićima je samo podružnica. Prema osnivačkom dokumentu, zadaće su određene u djelokrugu ustanove, a to nije samo spomenutih osam priredaba, nego su to između ostalog usavršavanja pedagoga, organiziranje jezičnih kampova i svega onoga što je u HDS-ovu planu rada i u djelokrugu ustanove.

Učinkovitost ustanova

Na temu Efikasnost naših ustanova u proteklim godinama i planovi za budućnost Franjo Pajrić iznio je svoje primjedbe na rad hrvatskih ustanova u Mađarskoj. Smatra da se povećane potpore iz državnoga proračuna ne troše učinkovito jer se previše bavi jezikom i poviješću, a malo ili ništa na drugim područjima. Po njemu veze s matičnom zemljom nisu hodočašća u Hrvatsku i slični sadržaji, nego konkretna suradnja s hrvatskim ustanovama na znanstvenom i inim područjima. Između ostalog, kako reče, zato je i predložio organiziranje Forumu kreativnih ljudi da se postavi jedna druga dimenzija, da se izađe iz postojećih okamenjenih okvira. Smatra da za to imamo potencijale. Nažalost, kako reče, postojeći su forumi slabi, diskusija ima premalo, i nema novih ideja. Okviri doduše postoje, ali ih ne možemo popuniti pravim sadržajima i onda se postavlja pitanje kako i što rade ti silni instituti i uredi. Uz to je postavio i pitanje zapošljavanja učitelja, nastavnika i profesora iz Hrvatske radi poboljšanja učenja hrvatskoga jezika. Isto je i s hrvatskim svećenicima, reče uz ostalo Pajrić, te je dodao da će i vjerski život, primjerice u Gradišću, za vrlo kratko vrijeme pasti u nemogućim razmjerima. Naglasio je da nam trebaju nove ideje. Kako je zaključeno u raspravi, mogućnost i zakonski okviri za sve to već postoje, iako je to prilično dug i složen tijek. Bez veće rasprave Skupština je primila na znanje primjedbe Franje Pajrića.

Ukinuće mandata članova Skupštine

Na upozorenje Vladina Ureda da se provjeri ima li članova koji ne udovoljavaju zakonskim uvjetima, a to su da barem godišnje jedanput sudjeluju na skupštini, da su sudjelovali na obveznom usavršavanju zastupnika, te da su predali imovinsku karticu. Budući da upitni zastupnici nisu udovoljili nijednom od narečenih kriterija, Skupština je uz jedan suzdržani glas usvojila odluku o ukinuću mandata Ladislava Gujaša i Gordane Gujaš. Pri tome je predsjednik Ivan Gugan obavijestio Skupštinu da je HDS međudobno primio njihovu pismenu ostavku.

U okviru završne točke dnevnoga reda Skupština je jednoglasno prihvatila prijedlog o predaji 12 natječaja za 2019. godinu Fondu „Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.”.

Nazočni su na kraju obaviješteni da će sljedeća HDS-ova skupština biti 15. prosinca 2018. godine u Budimpešti.

Hg/MCC

PRIREDBE

Hrvatske državne samouprave u 2019. godini

- 12. veljače 2019.**, CROATIADA – Nagradni likovni natječaj
- 11. travnja 2019.**, CROATIADA – Državno natjecanje u kazivanju proze i poezije, budimpeštanski HOŠIG
- 19. svibnja 2019.**, XIII. Državno hodočašće Hrvata u Mađarskoj, Narda
- 28. svibnja 2019.**, CROATIADA – Susret hrvatskih dramskih, lutkarskih i literarnih družina, Pečuh
Hrvatsko kazalište
- 26. travnja 2019.**, V. Hrvatska državna kobasijada, Pečuh Sp. dvorana „Lauber Dezső”
- 27. travnja 2019.**, XII. Hrvatski državni malonogometni kup, MK Pečuh
- 27. travnja 2019.**, XII. Državna kulturna turneja, Četar
- 2. svibnja 2019.**, III. Dan hrvatskoga tiska u Mađarskoj
- 11. svibnja 2019.**, III. Hrvatski državni tamburaški festival, Baja
- 25. svibnja 2019.**, III. Dan hrvatskoga školstva u Mađarskoj,
- 6. lipnja 2019.** Dječjih festival – Susret djece od vrtića do 8. razreda, Serdahel
- 16. lipnja – 13. srpnja 2019.**, Državni kampovi hrvatskoga jezika i kulture, PAG, VLAŠIĆI
- 6. srpnja 2019.**, XII. Državna kulturna turneja, Mohač
- 10. kolovoza 2019.**, IV. Hrvatski ljetni festival mladih, Podravina
- 23. – 25. kolovoza 2019.**, V. Bicikljada „CRO TOUR”, Bačka
- 26. – 29. rujna 2019.**, Usavršavanje nastavnika u matičnoj domovini, PAG, VLAŠIĆI
- 19. listopada 2019.**, Glazbeni festival MICROFON, Petrovo Selo
- 16. studenoga 2019.**, Dan Hrvata, Baja
- 20. studenoga 2019.**, CROATIADA – Predstavljanje u izlaganju projektnih tema, Santovo.

Aljmaš – susret regija

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i u suorganizaciji aljmaške Hrvatske samouprave, 27. listopada u navedenom se naselju održala 11. državna kulturna turneja.

Tijekom ljeta, na llinje, bačka regija – točnije aljmaški KUD Zora predstavio se u podravskom Brlobašu, a jesenas se podravska regija – to jest barčanski KUD Podravina predstavio Bačvanima. Barčani su se za tu priliku pripremili s kitom podravskih pjesama, te s malim kazališnim komadom uz pjesmu i ples. Naravno, nije izostalo ni predstavljanje narodne nošnje, kao ni zajedničko kolo na kraju programa. Uz pratnju Or-

kestra Vizin Podravci su uspjeli dočarati podravsku dušu, živahnost i veselje na pozornicu.

U kulturnom se programu osim gostiju nastupili i domaćini: KUD Zora, Zbor Bunjevačkog Divan-kluba i omladinski tamburaški orkestar.

Cilj ovih turneja, naravno osim toga da se i šira publika upozna s kulturnom djelatnošću drugih regija, jest i druženje folklorša. Tako je i ovdje, nakon programa, upriličena zajednička večera, a zatim veselica uza svirku najmlađeg naraštaja vizinovaca. Veselica je potrajala kasno u noć, kada su se novi znanci rastali u nadi da će se još više puta družiti.

Priredbu je podupirao Fond za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa (NEMZ-KUL-18-0430).

Vesna Velin

Snimke: Jenő Juhász, Kristina Kraner, Anikó Dódony

Salantska Hrvatska večer

Hrvatska samouprava sela Salante 3. studenog organizirala je Hrvatsku večer u mjesnom domu kulture. Večer je započela predavanjem Branke Pavić Blažetin na-

slova Nijemet-Salanta, a nastavljena folklornim programom u kojem su nastupili kukinjski KUD „Ladislav Matušek“ te domaćini, salantski KUD „Marica“. Nakon

programa slijedila je zabava s Orkestrom Juice. Pokrovitelji su programa bili salantska Seoska samouprava, Hrvatska samouprava Baranjske županije, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, Fond za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa.

Brojni su se uzvanici odazvali pozivu, među njima generalni konzul Drago Horvat sa suradnicima, HDS-ov predsjednik Ivan Gugan, salantski načelnik Zoltán Dunai te načelnik prijateljskog naselja Strizivojne sa suradnicima. Nazočne su pozdravili predsjednik salantske Hrvatske samouprave Mijo Štandovar, a program je vodila dopredsjednica spomenute Samouprave Brigita Sándor Štivić.

Kukinjski su folkloriši plesali kao što to samo oni znaju, vatreno splet bošnjačkih plesova uz pratnju izvrsnoga pratećeg orkestra KUD-a Ladislava Matušeka, na čelu s Ivom Grišnikom, uza spomenuto predstavili su se publici i s podravskom koreografijom. Nastupio je i Orkestar Vizin, samostalno i kao prateći orkestar plesnih skupina KUD-a „Marica“, dječje, srednje i odraslih. S dječjom odnedavno vježba Ramona Štivić, a s odraslima, kao i do sada, József Szávai.

U sklopu večeri urednica, kulturna djelatnica, publicistica Branka Pavić Blažetin održala je kratko predavanje o pripremanju na monografiji sela Salante, na čemu trenutno radi. Reče kako se izdanje očekuje do ljeta 2019. godine. Ocrta je sadržaj budućeg izdanja i navela dio suradnika na tome, te predavanje obogatila navođenjem zornih primjera iz novina i radnoga materijala koji u skicama dočaravaju dio kulturnog i vjerskog života bošnjačkih Hrvata u Salanti posljednjih stotinjak godina.

Branka Pavić Blažetin

Dječja skupina KUD-a Marica

KUD „Ladislav Matušek“

Okupljeni gledatelji

Odrasla skupina KUD-a Marica

„Dani Domovinskoga boja“ u Gradišću

Dr. Ante Nazor, dr. Ivan Radoš i dr. Franjo Pajrić pri prvom predavanju

Ljetos na Mrtvih god, kad su se Gradišćanski Hrvati po treći put skupadošli pri novembarskoj priredbi „Dani Domovinskoga boja“, u organizaciji Etnomemorijalnoga centra Gradišćanskih Hrvatov „Kume“, toga istoga dana 1991. ljeta, domaći pobunjeni Srbi uz potporu Jugoslavenske narodne armije (JNA) i Arkanovih četnikov osvojili su vukovarsko naselje Lužac, kade su napravili krvavi pir. S dolaskom u to selo odsikli su branitelje Vukovara od braniteljev Borovoga Naselja, tako im je spriječen put do vukovarske bolnice. Po direktivi domaćih Srbov sudili su negdašnjim susjedom, Hrvatom ki su na mučki način smaknuti s ovoga svita. U Lušcu je ubijeno 59 Hrvatov, uglavnom su civili, ki su skoro u cjelini pozabljeni za hrvatsku javnost, a ni po toliki ljeti nigdor nije odgovarao za ov bojni zločin. I ova tragedija je spomenuta 2. novembra, u petak, uvečer u prisišćkom Muzeju sakralne umjetnosti, kad je glavni organizator priredbe dr. Franjo Pajrić pozdravio zvanredne goste, dr. Antu Nazora, ravnatelja Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskoga centra Domovinskoga rata i njegovoga kolegara dr. Ivana Radoša iz Zagreba, ki su drugi dan u Koljnofu dali sažetak o srpskoj agresiji nad Hrvatskom, a dotaknuli su i herojski grad Vukovar kade je neprijateljska vojska

U prisišćkom Muzeju

Trenutak za pjesmu

XV

**Za ljubav je
bučno**

**za prijateljstvo je
izdajničko**

**za snove je
prazno**

**i zapravo nije ni za život
ovo vrijeme.**

Eduardo Rózsa Flores

Publika u Koljnofu

Gradišćanski Hrvati ponovo na svetom tlu

Željezanski biskup dr. Egidije Živković: „Vukovar nema drugoga puta osim puta Kristovoga praštanja i pomirenja“

Već ljeta dugo jedno oduševljeno sime iz Koljnofa sudjeluje u Koloni sjećanja, 18. novembra u Vukovaru, koji dan je ljetos pao na svetu nedilju. Pred dvajset i sedmimi ljeti toga dana je pao grad, iako branitelji odlučno kažu, Vukovar nije pao, samo su ga zničili i privremeno zarobili krvoločni neprijatelji, srpski agresori. Zlonamjerna želja napadačev je u novembarskom sivilu potresla, zagnjavila i luft oko razrušenih stinova, na prazni ulica i u ljudski duša. Sve strahote nisu izrečene, još i dandanas najpr dođu strahovita svidočenja o zvirstvu, mučeničtvu, silovanju, klanju, zataranju ljudske slobode, skrsnuću ljudskoga poštovanja. Srpska agresija na veliki noga je pogazila junačstvo pred obrazom Europe, i zanimljivo, onda 1990-ih ljet, nije bilo nikakove komisije, odbora, tanača koji bi se zeli, zgrabili, larmali za ljudska prava tamošnjih Hrvata, u kom bi bili člani dočuli jaukanje poniženoga naroda, ali nikako ne zgubitnika... Ovoljetna kolona s gradišćanske strane zvana Koljnofcevi je imala i

Pri skupnoj molitvi

druge aktualnosti, jer glavni celebrant na maši zadušnici na vukovarskom Memorijalnom groblju bio je željezanski biskup dr. Egidije Živković. Njegova prodika većputi je prekinuta sa strane vjernikov s burnim aplauzom... „lako dolazim iz Austrije, ja kao Gradišćanski Hrvat osjećam svaki put da dolazim kao svoj među svoje. Dopustite mi da vas sve od srca pozdravim i osobito zahvalim prijatelju i studentskome kolegi, đakovačko-osječkom nadbiskupu i metropoliti mons. Đuri Hraniću. Nadbiskup me je pozvao da podijelim tugu današnjega dana sa svima vama, a posebno da obrišem suze onih koji danas plaču u Vukovaru... Posebno pozdravljam vas, invalide Domovinskog rata, koji patite zbog tjelesnih i duševnih rana, kao i vas koji ste izgubili svoje drage, a posebno majke Vukovara. Suosjećam s vama koji tragate za svojim nestalim... lako imam 500 godina stare hrvatske gene s ovih prostora, odmah obećavam medijima da neću danas pjevati: Geni, geni kameni, ali ću zato govoriti geni, geni hrvatski... pa se nadam da mi neće nitko danas isključiti mikrofon“, začeo je svoju propovid željezanski natpastir hasnujući riči Thompsonove pjesme i upućujući na nezgodu s tim istim pjevačem prilikom jačenja na zagrebačkoj pozornici pri slavlju srebrne Hrvatske nogometne reprezentacije. Dr. Egidije Živković naglasio je da tribi razbiti neprijateljstvo i oduravanje u srca i pomirenjem i posvetom moguće je dalje koracati kot Božji narod. „Vukovar nema drugoga puta osim puta Kristovoga praštanja i pomirenja“, s ovom mišlju je zato i postavljeno pitanje: „Vi odgovorni, kada ćete napraviti minimum ljudskoga pijeteta i dostojanstva i vratiti kosti od 1952 zarobljene, mučene

Ivo Šeparović jačio je pri maši-zadušnici

u ubijene duše? To vas pitam u ime ožalošćenih obitelji. Ta kost i te kosti tisuće mrtvih nalaze se skrivene u utrobi zemlje. Molim vas, iskopajte to hrvatsko blago i vratite ga u njihov i naš Vukovar. Izbacite tu kost iz svoga grla koja vas blokira u svim dobrosusjedskim pregovorima... Ako je Vukovar simbol patnje, a jest, neka konačno bude i simbol pravde“, spojena je u rečenice skupna želja svih onih ki si išću mir i oprošćenje toliko zgubljenih ljet, prez svojih najmilijih. „Promatrajući zbivanja u Hrvatskoj, moram vam kao neutralan promatrač iz Austrije reći sljedeće. Istina je i ovo da su se naši mrtvi borili protiv dugogodišnjega zla koje ste imali i u svojim redovima. Neki žele nasilno progutati tu čistu dušu hrvatskome domoljubu. Žele iščupati hrvatsko srce braniteljima, koje kuca za moju staru Domovinu. Ja kao Gradišćanski Hrvat ne dam nikome Hrvatsku – a ne dajte je ni vi!“, zvučala je poruka i ovput je najavljen i veliki humanitarni koncert za Vukovar sa zborom Gradišćanskih Hrvata „Pax et bonum“, u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga, 13. oktobra 2019. ljeta uz pokroviteljstvo grada Zagreba ter hrvatske vlade. Ivo Šeparović, dirigent Pax et bonuma ter ujedno i pastoralni asistent u Željezanskoj biskupiji, je potom toliko ganutljivo odjačio Molitvu vukovarskih sinova, da su melodiju sprohadjali emotivni vali, plač i suze. Mi Gradišćanski Hrvati te svete nedilje u duši i pred televizijski ekrani bili smo skupa u gradu koji je desetljeća dugo osebužno na ov dan, dom boli, tuge, krvljom zatopljeno utočišće svih onih ki još i dandanas čekaju odgovore, zašto je uprav njim ukrala sudbina najdraže...
Tiho

Bogatstvo...

Gradišćanski Hrvati i njevi prijatelji

Erčincima o Erčinu

Predstavljene knjige Timee Szili i Ottóa Bubluka

U kazališnoj dvorani gradskog Općeprosvjetnog doma i Knjižnice Józsefa Eötvösa 23. studenoga 2018. predstavljene su knjige Timee Szili „A torony alatt“ (Ispod tornja), prvi i drugi dio, što donosi njezine napise objavljene u gradskim novinama Ercsi Híradó, te novi naslov „Rácok Ercsiben“ (Raci u Erčinu); jednako tako i djelo Ottóa Bubluka „Hármas könyv“ (Trojna knjiga). Izdanja mnogobrojnoj publici predstavila je Timea Szili. Nakon prikaza, knjige po povoljnoj cijeni mogle su se kupiti na licu mjesta.

Timea Szili, Irén Farszky, István Krasznay

„Svi mi koji smo se večeras okupili jesmo lokalpatrioti jer smo privrženi ovom naselju, jer ga volimo, i mnogo smo čuli od svojih o nekadašnjoj ljepoti naselja Erčina“, reče na početku predstavljanja Timea Szili. Po njenim riječima, Erčin stalno je bio naseljen, zahvaljujući to djelomično i svojem iznimnom zemljopisnom položaju. Ovdje se spaja nizina i brdoviti krajolik, a blizina rijeke Dunava od pamtivijeka izvor je života. Pri obali nekada su radili mlinovi, danas samo mlinski kameni podsjećaju na to. Također 60-ih bilo je to poznato šetaliste, mjesto za zabavu. Ima mnogo povijesnih dokumenata o tome naselju i predmeta arheoloških iskopavanja u Erčinu, ali oni su ili u Stolnom Biogradu ili u Budimpešti. Ukratko je govorila i o doselidbi kavkaskih naroda, Rimljana, Huna i Mađara, o kojem razdoblju postoji malo zapisanoga, potom o dolasku franjevaca i rackih Hrvata, potonjih u dva vala, te o izgradnji Bogorodičine hodočasne crkve i o sakralnim spomenicima. Prvi koji je pisao o Erčinu bio je budimski franjevac Emerik Pavić, 1766. godine, pravni su nasljednici tih zapisa budimski franjevci. Potom, oslanjajući se na Pavićeve povijesne podatke, o županiji je pisao János Károly, stolnobiogradski kanonik koji u četvrtome svesku piše o Erčinu. Károly je rodom iz Kovina, ali je više puta dolazio u ovo naselje, u Erčinu još

Dio publike

uvijek žive njegovi potomci. Prvu monografiju o gradu, ujedno i o županiji, napisao je arhivist u Dunaujvarošu dr. István Hetényi, te oslanjajući se i na narečenu monografiju, knjigu je napisao Gergely Miklós „Ercsi évszázadai“ (Tisućljeća Erčina). „Svaka knjiga napisana o naselju bitna je jer naselje je poput izgranje kuće, sagrađena je od mnoštva opeka, i ako tko doda još jednu opeku, vjerojatno će se ona i izgraditi“, naglasila je Timea Szili. Potom se upitala, a gdje su u ovim naslovima ljudi, obitelji? I kako reče, iza ljudi i obitelji koji su mnogo toga napravili za Erčin, ostanu samo matične knjige i nadgrobnni spomenici, ako je obitelj bila imućnija. U prosincu 1990. godine na poticaj tadašnjega gradonačelnika Lászlóa Keszthelyija počeo je izlaziti gradski list Ercsi Híradó te je na njegovu zamolbu započela pisati gradske anegdote i zgode, o obiteljima, ljudima i o običajima. Izbor je ovih napisa potom objelodanjen u dva dijela pod zajedničkim naslovom „A torony alatt“ (Ispod tornja). Naslov cilja na crkvu jer grad je ispod crkvenoga tornja, ali i skelom prelazeći Dunav, prvo što se ugleda jest crkveni toranj. Riječ je o reprint izdanjima, u kojima uza svaki napis ima i fotografija. Napisi su tek početak jer postojalo je još mnoštvo dokumenata, fotografija, zabilježaka što su također čekali za objavu. Snagu za nastavak Timee Szili dale su uspomene, svi oni ljudi s kojima se susretala, koje je znala i poznavala, te ona žalosna činjenica da je ona jedina živuća članica nekadašnjega Rackog zbora. Naslov „Rácok Ercsiben“ (Raci u Erčinu) plod je istraživanja, po poglavljima tematski sastavljen i bogato ilustriran crno-bijelim fotografijama i onih u boji. Umalo pet godina radila je na toj knjizi i tako se rodio rukopis. I doslovno rukopis, jer ona sve bilježi rukom, doma nema pisači stroj, ni računalo, te je tekstove utipkala Irén Farszky.

Na sličan je način nastala knjiga „Hármas könyv“ (Trojna knjiga) Ottóa Bubluka, a riječ je o rukopisu ujaka Timee Szili, koji je kao student odveden na bojište, te je preživio i zarobljeništvo, i također je s velikoj ljubavi pisao o erčinskim pojedincima i obiteljima. Kako i sam naslov naslućuje, knjiga je sastavljena u tri dijela, prvi je dio „Szép emlékek hálójában“ (U mreži lijepih uspomena), u kojem kao mladić piše o svojim uspomena; drugi dio je Vízvári utca (Ulica vízvári), ulica u kojoj je živio. Ovdje opisuje život obitelji toga kraja, u trećem dijelu navodi erčinske obitelji. Fotografije za ovo izdanje posudila je Timea Szili. Narečena tri naslova uredio je István Krasznay, knjige su tiskane po dvjesto primjeraka. Sve troškove snosila je Timea Szili. „Nije tajna, lani, na prijedlog Samouprave grada Erčina i njezina Odbora za kulturu, uručeno mi je Narodnosno odličje uz koje se priznanje dodjeljuje i novčana nagrada od milijun forinta. Nakon uplate PDV-a preostao mi je iznos od 850 tisuća forinta, te sam još k tomu dodala novaca i dala objelodaniti ove naslove. Jer znate, ako već ne bude nas Raca, tko će za nas znati? Nitko. Jedino su knjige važne, pisani spomenici“, reče među inima pri kraju predstavljanja Timea Szili.

Kristina Goher

Gradsko odličje „Za Kiseg“ Šandoru Petkoviću

U ime kiseške Gradske samouprave, u Jurišićevoj tvrdjavi je načelnik László Huber prikadao 6. novembra, utorak, gradska priznanja i odlikovanja zaslužnim građanom, školarom i podupiračem. Med odlikovanimi peršonami je bio ovput i Šandor Petković, predsjednik mjesne Hrvatske samouprave, bivši glumac u Jurišićevom pratežu na Dani opsade, peljač kiseških ugarskih i hrvatskih hodočasnih grup u Celje. U preporuki je navedeno, kako je Šandor Petković zvanaredna ličnost javnoga žitka u Kisegu, na brojni područji djeluje jako aktivno. Početkom 1990-ih ljet bio je zastupnik i stručnjak za gospodarske posle kod Samouprave Kisega, važna je njegova uloga u očuvanju materinskoga jezika u hrvatskoj zajednici i vjerskom žitku. Zalagao se je za obnovu Katoličanskoga društvenoga doma Jánosa Brennera i renoviranje crkve sv. Mirka, ka stoji jur ljeta dugo u njegovanju kiseške hrvatske zajednice. Predsjednik je Hrvatske samouprave, uređuje i u ruki drži odvijanje bogatoga kulturnoga i društvenoga žitka Hrvatov i neprestalno forsira obnavljanje hrvatskih običajev. Bio je jedan med inicijatori zbudjenja hodočasnih tradicij med Kisegom i Celjem (Mariazell), i neumorno djela, vodi, sad jur 25 ljet dugo piše i vjernike u štajersko hodočasno mjesto. Pod njegovim peljanjem već od 60 grup je hodočastilo i srično dospilo u Celje, a u zadnji ljeti se gane na to vjersko putovanje i s dičjimi i omladinskimi grupami. Od 2007. do 2017. ljeta jedanaest put se je oblikao za Nikolu Jurišića prilikom Dana opsade u povijesnom spektaklu odigravanja hrabrenoga čina senjskoga kapetana Nikole Jurišića ki je obranom kiseške tvrdjave sačuvao i kršćanske vridnosti suprot Turkov na ovom dijelu Europe. Šandor Petković zaslužni član je i u sazidanju aktivnoga i jakoga društva Hrvatov, a zahvaljujući i njemu Hrvati u ovom naselju su priznati, rado vidjeni i obljubljeni na svakoj gradskoj priredbi. Slavljeniku i mi gratuliramo, željimo mu čuda zdravlja i veselja pri daljnjem djelovanju za svoje Hrvate.

FOTO: KOSZEG VÁROS

Odličje je uručio gradonačelnik László Huber (sprava)

Tiho

Gostovanje Bizonjaca u Šenkovcu

Formalnost je prerasla u iskreno prijateljstvo

Dvodnevno druženje Šenkovljana i njihovih najdražih prijatelja iz Bizonje u Mađarskoj započelo je, a kako drugačije nego poljupcima i zagrljajima te riječima dobrodošlice. Nakon višesatnog putovanja topla domaća riječ i lica dragih ljudi brzo su vratili energiju Bizonjcima, pa nije bilo teško zaputiti se na marijagoričku manifestaciju na kojoj se slavila štrudla, štrukli i kesteni. Rekli bi da je to bila proslava jeseni u idealnim vremenskim uvjetima, a svojom pjesmom i svirkom potpuni sjaj dali su joj i gosti iz Bizonje. Na povratku u Šenkovec domaćini su drage goste odveli do Zaprešića kako bi im pokazali Nove dvore i pohvalili se gradom koji svakodnevno dobiva nove obrise i trgove. Nakon povratka u Šenkovec uslijedio je kratki dogovor oko smještaja i gosti su se razišli po kućama Šenkovljana da se malo osvježe, a onda su

FOTO: KUD „MIHOVIL KRUŠLINA“

Na veselom druženju

se vratili u šenkovljanski dom gdje su vrijedni domaćini pripremili goleme količine izvrsnog mesa s roštilja, a nije nedostajalo ni odlične vinske kapljice. U opuštenoj, gotovo obiteljskoj, atmosferi nije trebalo službenih govorcija i protokolarnih aktivnosti. Tek je predsjednica KUD-a Mihovila Krušlina Karmen Luketić gostima zaželjela ugodan boravak i dobru zabavu, zamjenik načelnika Općine Brdovec Stjepko Rukelj gostima iz Bizonje je uručio simboličan poklon u ime Općine Brdovec, a i gosti iz Bizonje darivali su njega. Nakon toga radost, veselje, pjesma, ples i smijeh...

FOTO: DRAŽEN MUFIĆ

Bizonjski tamburaši

Idućeg su dana svi zajedno bili na svetoj misi u Kapeli sv. Leonarda u Laduču, a potom je uslijedio zajednički ručak. Naravno, potom su došli trenutci rastanka i suza, ali i ponosa što se ovakvi posjeti događaju, što su prerasli formalnost i postali iskreno prijateljstvo...

Dražen Mufić

Starinsko proštenje i posveta natpisa u crkvi i kapelici

Hrvatska i Seoska samouprava sela Stari-na 27. listopada 2018. godine priredile su „Starinsko proštenje te posvetu natpisa u crkvi i kapelici“. Pozvane su goste dočekali u mjesnoj osnovnoj školi, a sveta je misa počela od 11 sati u mjesnoj crkvi Ivana Nepomuka. Nju je celebrirao pečuški biskup György Udvardy. Na misi su koncelebrirali na hrvatskom jeziku župnik Jozo Egri, Vladimir Škrinjarić, arhiđakon Slavonsko-podravskog arhiđakonata, te svećenici Hrvati iz Mađarske, iz okolnih župa. Na početku misnoga slavlja jedan je župljanin u stihu pozdravio biskupa, zahvalio mu što im je iskazao posebnu čast svojim dolaskom. Biskup Udvardy u svojoj homiliji pozvao je vjernike i sve nazočne neka se i oni poput sv. Ivana Nepomuka i svojih predaka nikada ne odreknu Isusa Krista, nego uvijek budu posvema Božji, a na kraju je uputio molitvu sv. Iva-

nu Nepomuku da im svojim zagovorom svima izmoli dar prave i čvrste vjere. Biskup je blagoslovio najprije novi natpis u crkvi „ISUSE KRISTE, DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE“, a nakon svete mise blagoslovio je obnovljenu kapelu Majke Božje. Crkva sv. Ivana Nepomuka ove je godine obilježavala sedamdesetu obljetnicu izgradnje. Na njoj su svirali tamburaši pečuškog Orkestra Vizin te su pjevali članovi Ženskoga zbora „Korjeni“. Nakon blagoslova kapelice organizatori su pozvane goste ugostili u zgradi osnovne škole. Natpis i program podupirali su Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, Ministarstvo ljudskih resursa, Jozo Solga, predstavnik Hrvata u Mađarskom parlamentu, Hrvatska samouprava Baranjske županije te podravske hrvatske samouprave i civilne udruge.

RMN

VELIKO TROJSTVO, BISERI DRAVE

„Bilogorski turistički put“ pod pokroviteljstvom Općine Veliko Trojstvo 18. studenoga organizirao je s početkom u 18 sati 4. Etnofestival „Bilogoro, u srcu te nosim“ koji je održan u velikotrojstvenoj školskoj sportskoj dvorani. Riječ je o smotri glazbenih sastava u organizaciji „Bilogorskoga turističkog puta“, na kojemu je predstavljeno bogatstvo vokalnih sastava i pjevača s područja Bilogore te gosti iz Mađarske, starinski orkestar Biseri Drave. Nastupilo je dvadesetak što poznatih izvođača, kao što su Višnja Pevec, Veseli Podravci, Klapa Bjelovar, što malo manje poznatih, a gledatelji su svojim glasovima odlučili da su najbolji bili TS Bilogora s pjesmom „Slika Bilogore“. TS Sjećanja s pjesmom „Bilogoro, volim te“ osvojili su drugo mjesto, a treći je bio TS Korak s pjesmom „Jedna je Bilogora“.

FOK

Fočka Reformataska osnovna škola, koja je u sklopu Pečuške reformatске škole, 28. listopada 2018. godine obilježavala je 10. obljetnicu utemeljenja. Za tu su svečanost održali svetu misu u mjesnoj reformatскоj crkvi, nakon koje su položili vijenac na zid školske zgrade. U kulturnome dijelu programa osim programa učenika sudjelovali su i plesači baranjske Umjetničke škole.

IZVAR

U tamošnjoj osnovnoj školi 17. listopada 2018. godine učiteljica Klara Kovač priredila je učenicima izvanredni sat glazbe. Na nj je pozvala poznatoga svirača i pjevača za djecu „Figura Ede“, koji je na šaljiv način upoznao djecu s raznim glazbalima i pjesmama. Djeca su mogla iskušati razna glazbala te odsvirati i otpjevati skupa neke dječje pjesme.

Mala stranica

Međunarodni dan bez kupnje – Najbolje su stvari u životu besplatne

Međunarodni protušoping dan koji se u SAD-u i Kanadi obilježava posljednjeg petka, a u Europi posljednje subote u studenome, proširio se u zemljama diljem svijeta u kojima se već redovito organiziraju duhovite povorke šoping-zombija, slobodne zone za razmjenu stvari bez kupnje, a u trgovačkim se centrima postavljaju naslonjači za odmor od potrošnje. Zamisao Dana bez kupnje nije bojkot na šoping, već poticaj na promišljanje zašto i što zapravo kupujemo, je li nam to uistinu potrebno ili smo žrtve sve nasilnijeg marketinga. Međunarodni dan bez kupnje simbolično skreće pozornost na negativne posljedice potrošačkoga društva. Mnogi smatraju da današnji uzorak ponašanja „radi više – zarađuj više – kupuj više“ nije prihvatljiv jer se na taj način zanemaruju teškoće i posljedice koje on uzrokuje. To se ne odnosi samo na pojedinca nego i na šire društvene skupine poput obitelji, čak i cijelih društava. Veliki trgovački centri često na ovaj dan znaju davati velike akcije i popuste na proizvode kako bi privukli kupce.

Uzmite si stanku od učenja

Koliko ti je život stresan? Kako uspijevaš izaći s njim na kraj? Preopterećen si učenjem i drugim obvezama? Katkad zastani! Uzmi si stanku i nakon odmora sve će ti ići lakše! Nudimo vam nekoliko „receptata“ za opuštanje:

- **Posveti se malo svojim omiljenim serijama** – medicinski stručnjaci upozoravaju da gledanje epizoda serije u nizu može izazvati osjećaj depresije, ali kadšto nam upravo to treba. Tada gledamo ono što nas uistinu zanima, i to je u pravilu nešto što nas zabavlja i opušta.

5	3			7			
6			1	9	5		
	9	8					6
8				6			3
4			8		3		1
7				2			6
	6					2	8
			4	1	9		5
				8			7
							9

- **Rješavanje križaljka i sudoku** – Pokušaj i razuvjerit ćeš se. Tvoj će fokus u tom trenutku biti na mentalnoj zagonetki i ako je uspješno riješiš, ispunit će te osjećaj postignuća. Riješit ćeš se stresa i razviti moć koncentracije.
- **Čitanje knjige** – čitaj nešto po svom izboru. Dok se zadubimo u knjigu, pada nam broj otkucaja srca, subjektivni osjećaj stresa slabi i fokus se prebacuje na sadržaj koji čitamo.
- **Odi na piće s prijateljima** – nemoj očekivati da ćeš svaki problem uspjeti riješiti u svoja četiri zida. Ljudi su društvena bića i redovita veza s bliskim ljudima nužna je za mentalno zdravlje svih nas. Osim toga, znanost je dokazala da ljudi koji imaju dobar društveni život znatno rjeđe pokazuju simptome depresije.

- **Igranje videoigara** – Premda ono ima svoje protivnike i ovisnost o videoigramama, nedavno je proglašena bolešću, umjereno igranje je idealno za rješavanje stresa. Ova aktivnost je zabavna, razvija razne vještine i oporavlja od stresa u stvarnom životu.

Vic tjedna

MATEMATIKA

Kaže tata Ivici:

„Ako danas iz matematike dobiješ jedinicu, ja i ti se više ne poznamo!“

Kada se Ivica vratio iz škole, tada ga je upitao:

„Što si dobio iz matematike?“

A Ivica će na to:

„Tko si ti?“

Pomurski jesenski književni dani u spomen pjesniku i pedagogu

U okviru Pomurskih jesenskih književnih dana, 26. listopada u serdahelskoj Osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ prisjetili su se Stipana Blažetina, pjesnika, pedagoga, bivšeg ravnatelja serdahelske škole, istaknutoga javnog djelatnika Hrvata u Mađarskoj. Na svečanosti su proglašeni rezultati natječaja „Naša se crkva vu zrak diže“, te uručeno je priznanje Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“.

Pomurski se jesenski književni dani obilježavaju već sedamnaesti put čuvajući spomen na pjesnika koji je četrdeset godina živio i djelovao u Pomurju. Književni dani uvijek obuhvaćaju i kakvu aktualnu obljetnicu naselja. Ove se godine u okviru programa prisjećalo i 25. obljetnice posvete serdahelske crkve Srce Isusova i objavljuju molitvenika „Ruža nebeska“. Spomen-program započeo je kvizom o poznavanju životnog djela Stipana Blažetina, što ga je vodio Blaž Bodiš, suradnik Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, i nastavljao se prisjećanjem kroz program učenika serdahelske škole, što je uvježbala učiteljica Katica Lukač Brodač. U

Prisjećanje na Stipana Blažetina

Armin Hason, učenik 8. razreda, dobitnik Priznanja Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“

Učenici nestrpljivo čekaju proglašenje rezultata.

kratkom sjećanju emitirane su fotografije o pjesniku, uz koje su pročitani kratki citati iz njegova pjesničkog stvaralaštva. U povodu 25. obljetnice serdahelske crkve Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ raspisala je natječaj pod naslovom „Naša se crkva vu zrak diže“ s namjerom da učenici bolje upoznaju kulturnu i materijalnu baštinu Hrvata svoga kraja. Trebali su izraditi tabloje o vjerskom životu hrvatskih naselja, odnosno ilustrirati jednu molitvu iz kajkavskog molitvenika. Pristiglo je više od 70 radova iz raznih hrvatskih škola, izabrani su oni najbolji, čije je autore nagradila Hrvatska samouprava. Prema ocjenjivačkom sudu, u natječaju likovnih ostvarenja posebnu su nagradu zavrjedili svi učenici 1. razreda i ovi učenici: Vanesa Hederić, Hanga Kovač, Mira Prosenjak, Fružina Tirasi, Goran Gudlin, Marcel Kramarić, Maja Vargović, Dušan Lendvai Štejer, Kira Hason, Georgina Doboš, Lila Bičkei, Neli Reves, Jazmin Vajdai, Greta Kramarić, Evelin Kutaši, Greta Bedó, Jazmin Doboš, Ramona Tot. U izradbi tabloa svaki je natjecatelj nagrađen, naime svojim istraživačkim radom pridonijeli su očuvanju povijesti vjerskog života pomurskih na-

selja. Nagrađeni su ovi učenici: Izabela Mustač, Čenge Slavec, Veronika Koša, Bence Horvat, Zoltan Berdi, Jazmin Vajdai, Ana Dekanj, Neli Reves, Kira Karakai, Greta Kramarić, Evelin Kutaši, Ramona Tot, Lena Krimmel, Šara Vajdai, Kira Hason, Gina Doboš, Lila Bičkei i Dženi Varadi. Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ vazda u okviru Pomurskih hrvatskih književnih dana dodjeljuje priznanje za učenike koji se istaknu marljivim i ustrajnim radom u učenju hrvatskoga jezika i u njegovanju hrvatske kulture. Priznanje svake godine dobije učenik osmog razreda. Odlukom Samouprave, u 2018. godini Priznanje je uručeno Arminu Hasonu koji je tijekom sedam godina bio odličan učenik iz hrvatskoga jezika. Više puta sudjelovao je na regionalnim natjecanjima. Već godinama svira tamburicu, više puta sudjelovao je na natjecanjima kazivanja stihova i proze te na Croatiadinoj projektnoj temi.

Nakon programa u mjesnome groblju položeni su vijenci na grob Stipana Blažetina.

beta

Bogata jesen kapošvarskih Hrvata

Kapošvarski Hrvati od početka jeseni imali su niz programa, saznajemo od predsjednika Hrvatske samouprave i Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva Marka Kovača. Dvije kapošvarske organizacije prisno surađuju i tako brinu o Hrvatima toga grada. Tijekom su jeseni organizirani kulturni i vjerski programi, izleti u matičnu domovinu i posjeti drugim hrvatskim zajednicama.

Broj Hrvata u šomođskome gradu nije velik, prema statistikama zadnjega popisa pučanstva je devedeset, ali oni se redovito okupljaju u zajednicu i svoju nacionalnu samobitnost pokušaju održati povezivanjem s drugim hrvatskim društvima iz raznih hrvatskih regija, odnosno matične domovine. Hrvatska je samouprava grada Kapošvara 1. rujna priredila Hrvatski kulturni i vjerski susret na koji je pozvala kulturne udruge iz raznih hrvatskih regija radi njegovanja kulturne baštine Hrvata u Mađarskoj. Susret su svojom nazočnošću uveličali i Mladen Andrić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, i Károly Szita, kapošvarski gradonačelnik. Na Susretu su družine iz raznih regija predstavile svoje umijeće kuhanja i okuse svoje regije (iz Podravine

Pjevački zbor „Duga-most“ nastupa na Kulturnom susretu.

Izlet u Lipik i Daruvar

Fičehaska družina

i Pomurja). Nakon natjecanja u kuhanju slijedio je kulturni program na kojem su nastupili: Pjevački zbor iz Fičehaza i teta Rozika Broz, čuvarica pomurske popijevke, mjesni Pjevački zbor „Most-duga“, a za večernji ples i zabavu pobrinuo se Tamburaški sastav „Biseri Drave“. U okviru programa održana je i hrvatska sveta misa u crkvi svete Margarite. Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskoga prijateljstva od 13. do 16. rujna organiziralo je izlet za članove zajednice u Zadar i Pag, kako bi se upoznali s ljepotama Hrvatske. Smještaj su zatražili u Odmaralištu „Zavičanju“ u Vlašićima. Osim razgledanja znamenitosti gradova Zadra i Paga, članovi kapošvarske udruge imali su priliku i na međusobno druženje i razgovore o budućim planovima. Društvo je utemeljeno poradi povezivanja hrvatske narodnosti iz Mađarske sa sugrađanima iz matične domovine, odnosno pripadnika mađarske nacionalne manjine iz Hrvatske sa žiteljima Mađarske. Okuplja tristotinjak članova, od kojih je polovica aktivna, a šezdesetak je članova iz Hrvatske, iz Koprivnice, Virovitice, Velikoga Trojstva, Lipika, Bjelovara i drugih naselja. Zemaljsko društvo

nastoji održati i gospodarsku suradnju, u početku više puta je organiziralo susrete malih i srednjih poduzetnika. Tako su iz Kapošvara dospjeli poduzetnici na sajmove u Bjelovar i Lipik. Zahvaljujući toj suradnji, predstavnici kapošvarskih Hrvata 7. rujna posjetili su Međunarodni bjelovarski sajam na kojem su s organizatorima razgovarali o daljnjim mogućnostima suradnje. Ni listopad nije protekao bez programa, članovi Zemaljskog društva mogli su sudjelovati na izletu koji je posvećen „Zlatnoj dolini“, tj. posjetu Lipiku i Daruvaru. Naravno, tamo su ih dočekali članovi udruge iz Hrvatske. Budući da u kapošvarskoj hrvatskoj zajednici ima članova podrijetlom iz Pomurja, već godinama dobra je suradnja s pomurskim Hrvatima. Hrvatske kulturne udruge iz Fičehaza, Kerestura, Kaniže više puta su nastupale u Kapošvaru, a jednako tako gostovala je u Pomurju Pjevački zbor „Most-duga“. Zahvaljujući toj suradnji, izaslanstvo kapošvarskih Hrvata 20. listopada gostovalo je kod kaniških Hrvata na svečanom obilježavanju 20. obljetnice postojanja Hrvatske samouprave u Kaniži.

beta

SAMBOTEL

U organizaciji Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj i Hrvatskoga kulturnoga i vjerskoga društva u Sambotelu, 2. decembra, u nedilju, početo od 14.30 priredjuje se Gradišćanskohrvatski adventski koncert u sambotelskoj crkvi sv. Kvirina Salezijanskoga. Nastupaju pjevački zbori Ljubičica iz Petrovoga Sela, Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana, Rozmarin iz Gornjega Četara, Zora iz Kisege, hrvatski jačkarari i jačkarice iz Staroga Grada, Zviranjak iz Prisike, Djurdjice iz Sambotela, pjevački krug iz Narde i Slavuj iz Hrvatskih Šic. Svetu mašu na hrvatskom jeziku celebriraju u 16.15 Štefan Dumović, židanski duhovnik, i dr. Ante Kolić, umirovljeni farnik iz Ratištofa, mašu muzički oblikuje zbor „Sv. Cecilija“ iz Sambotela. U 17.15 sve pozvanike čeka večera i druženje u Brennerovoj školi. Program podupiraju: Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, Ministarstvo ljudskih resursa, Hrvatska samouprava Željezne županije i Hrvatska samouprava Sambotela.

STARI GRAD

Hrvatska samouprava dotičnoga grada Vas srdačno poziva na adventski svečani sastanak 8. decembra, u subotu, od 15.30 u Zajednički dom, mošonski Risljin. U programu nastupaju dica iz kemljanske Čuvarnice „Sunašće“, židanski jačkarni zbor Peruške Marije, tamburaši „Hatsko kolo“ iz Novoga Sela, kemljanski KUD Konoplje, Bizonjski tamburaši, jačkarni zbor Mali Dunaj iz Kemlje, jačkarni zbor Hrvatov iz Staroga Grada i Tamburaši „Trzalica“.

SANTOVO, PETRIJEVCI

Na poziv prijateljskog naselja, šestočlana santovačka družina, predvođena zastupnicima Hrvatske samouprave sela Santova, 27. listopada gostovala je na 4. gužvarijadi u Petrijevcima, koja je priređena u suorganizaciji KUD-a „Nikola Šubić Zrinski“ i Općine Petrijevci. Nakon pripremanja i kušanja gužvare, te proglašenja rezultata, sudionike i goste zabavljao je TS „Kočiće“ iz Narda.

KOLJNOF

Hrvatska samouprava Jursko-mošonsko-šopronske županije Vas srdačno poziva na Županijski festival „Prijateljstvo s matičnom zemljom“, 1. decembra, u subotu, početo od 19 uri u koljnofski Dom kulture. Sve goste će pozdraviti predsjednik Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije Štefan Kolosar. Nastupaju: Veterani SKUD-a „Ivan Goran Kovačić“, undanska Ženska vokalna skupina Biseri, KUD Veseli Gradišćanci iz Unde „umočki tamburaški sastav Kajkavci, Koljnofsko kolo, Seniorski tamburaški sastav i Seniorska folklorna grupa.

HRVATSKI ŽIDAN

Crikvena općina Hrvatskoga Židana, vojnici, veterani, graničari u Ugarskoj, Sloveniji i Austriji, ljetos, 2. decembra, u nedilju, od 10 uri začeto čekaju svakoga na trojezičnu mašu prilikom dana zaštitnice sv. Barbare i na polaganje vijenca pred crikvom na spomina palim junakom u Prvom i Drugom svitskom boju. Mašu će prikazati židanski farnik Štefan Dumović i dr. Anton Kolić iz Austrije. U 11.15 su svi pozvani na agape u farski dom.

Hrvatska samouprava grada Šikloša objavljuje **Javni poziv za podnošenje prijedloga za dodjelu godišnje nagrade „Hrvatski talent“**.

Nagrada se dodjeljuje šikloškim učenicima koji pohađaju srednju ili visoku školu, te svojim radom, vještinama, talentom aktivno sudjeluju u životu hrvatske zajednice, odnosno ostvaruju dobre rezultate na polju obrazovanja, kulture i sporta. Uvjet je i dobro poznavanje hrvatskoga jezika.

Prijedlog za nagradu mogu pokrenuti:

- civilne udruge
- odgojno-obrazovne ustanove
- pojedinci.

Iznos je nagrade 100 tisuća forinta. Prijave se podnose do 15. prosinca 2018. godine, u pismenom obliku, dvojezično (mađarski-hrvatski), u dužini najviše 3000 znakova, na adresu: hrsamoupravasiklos@gmail.com, ili 7800 SIKLÓS, Kossuth ter 1.a

MIŠLJEN

Udruga baranjskih Hrvata 8. prosinca u mišljenskom domu kulture priređuje II. županijski kulturni i gastronomski festival. U 13 sati počinje natjecanje u nadijevanju kobasica, a u večernjim satima, u 17 sati, proglašenje je rezultata, nakon čega slijedi folklorni program uz večeru i druženje. Svira Orkestar Juice. Cijene su za ulaznicu s večerom 2500 Ft. a ulaznica je za bal poslije 22 sata 1000 Ft. Ulaznice se mogu naručiti na telefonu 06 20 398 0514 ili na e-adresu: baranyai.horvatok@gmail.com, do 1. prosinca. Družine se mogu prijaviti kod predsjednika mišljenske Hrvatske samouprave Arnolda Barića. Za članove Udruge baranjskih Hrvata koji su uplatili članarinu za 2018. godinu ulaz je besplatan. Priredba se ostvaruje s potporom Ministarstva ljudskih resursa, Hrvatske samouprave Baranjske županije, Udruge „Naši ljudi“, mišljenske Hrvatske samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj.

BARANJA – ŽUPANIJSKI DAN

Hrvatska samouprava Baranjske županije u domu kulture sela Narađa (Nagynyárád) 1. prosinca 2018. priređuje Županijski hrvatski dan i godišnju javnu tribinu, s početkom u 18 sati. Nakon izvješća o radu Hrvatske samouprave Baranjske županije i urudžbe odličja „Za baranjske Hrvate“ slijedi program mohačkoga KUD-a „Zora“ i KUD-a „Mihovljan“ iz Hrvatske te zajednička večera i bal s Orkestrom „Juice“.

MARTINCI

U organizaciji Seoske samouprave i martinačkoga Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, 29. listopada 2018. godine u domu kulture se ustrojio okrugli stol o razvoju ljudskih potencijala i služba. Taj okrugli stol utemeljen je 12. lipnja 2018. godine kada je održan i prvi Stručni forum te kada su sklopljeni sporazumi suradnje među mjesnim i okolnim ustanovama, projektima i raznim poduzetnicima regije.

OLAS

Hrvatska samouprava toga sela 2. prosinca organizira uobičajenu Adventsku večer, s početkom u 15.30. U kulturnome programu nastupaju: Muško pjevačko društvo „BelAmi“ iz Hrvatske, pečuški Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa i mohački KUD Mohač. Nakon programa slijedi zajednička večera.